

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2026.gada 30.aprīlī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Laura Konošonoka, senatori Jānis Pleps un Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja /Persona A/, /Persona B/, /Persona C/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona F/, /Persona G/, /Persona I/ un /Persona J/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 28.novembra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt /Persona A/, /Persona B/, /Persona C/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona F/, /Persona G/, /Persona I/ un /Persona J/ pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ogres novada pašvaldības dome 2024.gada 30.maijā pieņēma iekšējos noteikumus Nr. 50/2024 „Ogres novada pašvaldības domes deputātu atlīdzības izmaksāšanas un ar deputāta darbību saistīto izdevumu atlīdzināšanas kārtība” (turpmāk – Atlīdzības noteikumi).

Pieteicēji – Ogres novada pašvaldības domes opozīcijas deputāti /Persona A/, /Persona B/, /Persona C/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona F/, /Persona G/, /Persona I/ un /Persona J/ – vērsās tiesā ar pieteikumu, kurā norādīts, ka Atlīdzības noteikumu 8.3.apakšpunktā, 10., 13., 14. un 15.punktā paredzētais deputātu atlīdzības regulējums un ar to saistītie ierobežojumi rada nevienlīdzīgu attieksmi pret pieteicējiem. Proti, domes augstākajām amatpersonām tiek noteikta maksimālā pieļaujamā mēnešalga atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumam (turpmāk – Atlīdzības likums), savukārt pieteicējiem kā opozīcijas deputātiem, kuri neieņem algotus amatus domē, noteiktā mēnešalga nesasniedz pat bāzes mēnešalgas apmēru. Pieteicējiem ir noteikts pienākums iesniegt ikmēneša atskaites par pildīto deputāta pienākumu – iepazīšanos ar normatīvajiem aktiem, iedzīvotāju pieņemšanu un atbilstošu sagatavošanu uz iedzīvotāju sūdzībām, sagatavošanos pašvaldības domes un komiteju sēdēm – apjomu un saturu. Turklāt Atlīdzības noteikumi ierobežo to deputāta pienākumu loku, par kuru izpildi pienākas atlīdzība. Pieteicēju ieskatā šāds regulējums pastāvīgi un ilgstoši aizskar viņu tiesības, jo nenodrošina iespēju saņemt atbilstošu atlīdzību par deputāta pienākumu pildīšanu.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 28.novembra lēmumu pieteikumu atteikts pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191.panta pirmās daļas 1.punktu (lieta nav izskatāma

administratīvā procesa kārtībā).

Lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Pašvaldības deputāta tiesību aizsardzība administratīvajā tiesā ir iespējama tikai tad, ja strīds izriet no deputāta individuālām publiski tiesiskām attiecībām ar pašvaldības domi un veido deputāta subjektīvo publisko tiesību aizskārumu. Līdz šim tiesības uz atbilstošu un taisnīgu atlīdzību Senāta praksē nav atzītas par tādām deputāta subjektīvajām tiesībām, par kuru aizskārumu deputāts var vērsties administratīvajā tiesā. Lai noteiktu, vai pieteicējiem ir tiesības vērsties tiesā, ir jākonstatē, ka pašvaldības pieņemtais lēmums ir administratīvais akts.

[2.2] Pieteicēji administratīvajā tiesā pārsūdz Atlīdzības noteikumu normas. Šie noteikumi ir iekšējs normatīvais akts, jo ar tiem tiek paredzēta vienveidīga Atlīdzības likuma 5.panta pirmās daļas 2., 4., 7., 8. un 10.punkta piemērošana. Ar Atlīdzības noteikumiem tiek radītas jaunas tiesību normas, nevis individualizētas Atlīdzības likumā paredzētās abstraktās sekas konkrētām personām un konkrētam gadījumam. Tādēļ pārsūdzētās Atlīdzības noteikumu normas nevar uzskatīt arī par administratīvajiem aktiem, jo šīs normas ir gan vispārīgas, gan abstraktas.

[2.3] Pieteikums nav skatāms administratīvā procesa kārtībā, jo pieteicēji ir pārsūdzējuši iekšējā normatīvā akta – Atlīdzības noteikumu – normas.

[3] Pieteicēji par tiesneša lēmumu iesniedza blakus sūdzību, kurā norāda, ka Atlīdzības noteikumu 8.3.apakšpunkts, 10., 13., 14. un 15.punkts ir vispārīgie administratīvie akti, kas rada pieteicēju – pašvaldības domes deputātu – subjektīvo publisko tiesību aizskārumu un būtiski ierobežo cilvēktiesības. Tādēļ prasījums par pašvaldības domes deputāta tiesībām uz atbilstošu un taisnīgu atlīdzību ir pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā.

Motīvu daļa

[4] Blakus sūdzības kārtībā risināms jautājums par to, vai administratīvajai tiesai ir pakļauts strīds par to, vai Ogres novada pašvaldības dome ir noteikusi atbilstošu un taisnīgu atlīdzību pieteicējiem kā domes opozīcijas deputātiem par amata pienākumu pildīšanu.

[5] Satversmes tiesa ir atzinusi, ka pašvaldības domes deputāta tiesiskās attiecības ar pašvaldības domi ir individuālas un publiski tiesiskas, jo tās pamatojas uz publisko tiesību normām un gan pašvaldības dome, gan domes deputāts pilda publiski tiesiskas funkcijas. Pašvaldības domes deputāta strīds ar pašvaldības domi vai tās orgānu ir publiski tiesisks strīds par konkrēta deputāta subjektīvo publisko tiesību izmantošanu un izriet no pašvaldības domes vai tās orgāna rīcības izpildu varas sfērā. Lai arī pašvaldības domes deputāts pilda publiski tiesisku amatu, deputāta subjektīvo tiesību aizsardzības labad viņa tiesiskais statuss administratīvajā procesā tiesā ir pielīdzināms privātpersonas statusam. Atbilstoši demokrātiskas tiesiskas valsts principam un Administratīvā procesa likuma 2.pantam strīds par pašvaldības domes deputāta subjektīvo tiesību izmantošanu vai to saturu un apjoma noskaidrošanu ir pakļauts administratīvās tiesas kontrolei (*Satversmes tiesas 2018.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr. [2017-32-05](#) 25. un 25.2.punkts*).

Balstoties uz minētajām Satversmes tiesas atziņām, Senāts ir uzsvēris, ka pašvaldības domes deputāta tiesību aizskāruma aizsardzība administratīvajā tiesā ir iespējama tad, ja tas izriet no pašvaldības domes deputāta individuālajām publiski tiesiskām attiecībām ar pašvaldības domi vai tās orgāniem un veido deputāta subjektīvo publisko tiesību aizskārumu (*Senāta 2019.gada 28.jūnija rīcības sēdes lēmuma Nr. SKA-1307/2019, [ECLI:LV:AT:2019:0628.SKA130719.3.L](#), 5.punkts, 2019.gada 30.septembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-1621/2019, 670014119, 3.punkts*).

Tādējādi, lai strīds par pašvaldības domes deputātam noteikto atlīdzību būtu pakļauts administratīvajai tiesai, ir jākonstatē individuālas publiski tiesiskas attiecības starp deputātu un pašvaldību atlīdzības jautājumā un šo attiecību ietvaros radīts deputāta subjektīvo publisko tiesību aizskārumu.

[6] Pašvaldības domes deputāta tiesības un pašvaldības darbība ir regulēta vairākos normatīvajos aktos, tostarp Pašvaldību likumā, Pašvaldību domes deputāta statusa likumā un attiecīgās pašvaldības nolikumā.

Pašvaldības domes deputāta statusa likuma 12.panta otrā daļa paredz, ka par deputāta pienākumu pildīšanu deputāts saņem atlīdzību, kas tiek noteikta atbilstoši Atlīdzības likumam. Līdzīgs regulējums ietverts arī Pašvaldību likuma 9.panta ceturtajā daļā, kas noteic, ka par piedalīšanos domes un komiteju sēdēs un par citu deputāta pienākumu pildīšanu domes deputāts saņem atlīdzību atbilstoši Atlīdzības likumam.

Tādējādi likumdevējs ir paredzējis vienotu pieeju pašvaldības domes deputātu atlīdzības noteikšanai, sasaistot to ar Atlīdzības likuma regulējumu. Tas atbilst arī minētā likuma mērķim nodrošināt līdzvērtīgus atlīdzības noteikšanas principus valsts un pašvaldību institūcijās.

[7] Atlīdzības likuma 3.panta pirmā daļa paredz, ka valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu atlīdzību šā likuma izpratnē veido darba samaksa (mēnešalga, piemaksas, prēmijas, naudas balvas), sociālās garantijas un atvaļinājumi. Savukārt šā panta 6.¹daļa noteic, ka pašvaldības domes deputāts, kurš neieņem algotu amatu domē, saņem mēnešalgu atbilstoši šā likuma 5.pantam.

Atlīdzības likuma 5.panta pirmā daļa paredz, ka pašvaldības domes deputāta mēnešalga nedrīkst pārsniegt bāzes mēnešalgas apmēru, kam piemērots attiecīgajam amatam atbilstošs koeficients. Tā kā likumā noteiktas tikai maksimālās koeficientu robežas, pašvaldības dome ir pilnvarota reglamentēt konkrēto mēnešalgas noteikšanas kārtību, nepārsniedzot likumā noteiktos ierobežojumus (Atlīdzības likuma 5.panta otrā daļa). Arī Pašvaldību likuma 10.panta pirmās daļas 14.punkts paredz, ka tikai domes kompetencē ir noteikt domes priekšsēdētāja atlīdzību, kā arī citus algotus amatus domē un atlīdzību par tiem.

Līdz ar to pašvaldības dome, īstenojot tai piešķirto rīcības brīvību, ar balsu vairākumu lemj par deputātu mēnešalgas apmēru.

[8] Ogres novadā pašvaldības domes deputātu atlīdzība ir noteikta Atlīdzības noteikumos.

Pieteicēji uzskata, ka atsevišķas Atlīdzības noteikumu normas aizskar viņu tiesības, jo nenodrošina atbilstošu atlīdzību par deputāta pienākumu pildīšanu, un norāda, ka šīs normas ir uzskatāmas par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem.

[9] Senāts nepiekrīt blakus sūdzībā paustajam viedoklim, ka Atlīdzības noteikumu normas, kas reglamentē pašvaldības domes deputātu mēnešalgas apmēra noteikšanu, ir pielīdzināmas vispārīgajiem administratīvajiem aktiem. Šajā ziņā rajona tiesas tiesneša secinājumi ir pareizi.

Tiesību normas ir abstrakti, vispāršaistoši uzvedības priekšraksti, kas attiecas uz nenoteiktu personu loku un ir piemērojami vairākkārt. Savukārt administratīvais akts, tostarp arī vispārīgais administratīvais akts, ir tiesību normu piemērošanas akts. Pazīme, kas atšķir administratīvo aktu no normatīvā akta, ir tas, ka administratīvais akts individualizē tiesību normā noteiktās sekas vai nu individuāli noteiktai personai (parastais administratīvais akts) vai arī ļoti konkrētos apstākļos (parasti – laikā ierobežotā dzīves situācijā) nenoteiktam personu lokam, kas atrodas šajos konkrētajos apstākļos. Tādējādi arī vispārīgais administratīvais akts, tāpat kā parastais administratīvais akts, iedzīvina tiesību normu, nevis rada jaunu tiesību normu (vispāršaistošu, abstraktu, vairākkārt piemērojamu priekšrakstu) (*Senāta 2024.gada 3.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-472/2024, 8.punkts. Slēgtas lietas statuss*).

Pieteicēju norādītās Atlīdzības noteikumu normas nosaka vispārīgu un abstraktu kārtību deputātu mēnešalgas noteikšanai, tās ir piemērojamas nenoteiktam personu lokam un nav ierobežotas laikā. Līdz ar to tām ir tiesību normu, nevis vispārīgā administratīvā akta daba.

[10] Tomēr, lai arī nevar piekrist pieteicēju pozīcijai par Atlīdzības noteikumu normām kā vispārīgiem administratīvajiem aktiem, Senāts atzīst, ka individuālas tiesiskās attiecības starp pašvaldību un deputātu var rasties apstrīdēto Atlīdzības noteikumu normu piemērošanas rezultātā.

No pieteikumā un blakus sūdzībā norādītā izriet, ka pieteicējiem, pamatojoties uz Atlīdzības noteikumiem, katru mēnesi tiek aprēķināta un izmaksāta atlīdzība. Tādējādi pašvaldība attiecībā uz katru deputātu pieņem individuālu lēmumu par atlīdzības apmēru, ar kuru tiek konkretizētas Atlīdzības noteikumos paredzētās sekas.

Šādi lēmumi rada individuālas publiski tiesiskās attiecības starp deputātu un pašvaldību. Šo tiesisko attiecību ietvaros deputāta tiesību aizsardzības pamats izriet gan no Atlīdzības likuma normām, kas attiecas uz pašvaldības domes deputātu mēnešalgu, gan arī no Latvijas Republikas Satversmes 101. un 107.pantā nostiprinātajām pamattiesībām.

Pieteicēji norāda arī uz atšķirīgu atlīdzības noteikšanas kārtību, kas tiek piemērota tieši opozīcijas deputātiem, paredzot atlīdzību proporcionāli nostrādātajam laikam un ierobežojot apmaksājamo pienākumu apjomu, kamēr citiem deputātiem atlīdzība tiek noteikta kā fiksēta mēnešalga. Senāts atgādina, ka vienlīdzības princips prasa salīdzināmās situācijās esošām personām nodrošināt vienādu attieksmi, ja vien atšķirīgai attieksmei nav objektīva un saprātīga pamata. Atšķirīga attieksme pati par sevi vēl nenozīmē vienlīdzības principa pārkāpumu. Tomēr, ja atšķirīga atlīdzības noteikšanas kārtība ir saistīta ar deputāta darbību opozīcijā, šādi apstākļi pirmšķietami var liecināt par deputāta subjektīvo publisko tiesību aizskārumu. Tāpat pārbaudāms, vai šādā veidā netiek pārkāptas mazākuma (opozīcijas) tiesības.

[11] Rajona tiesas tiesnesis pieteikuma pieļaujamību vērtējis, ņemot vērā prasījumu par Atlīdzības noteikumu normu atcelšanu. Tomēr pieteicēju mērķis – panākt atlīdzības regulējuma tiesiskuma izvērtējumu – var tikt sasniegts tikai pastāvošu administratīvi tiesisko attiecību ietvaros, proti, pārsūdzot individuālus lēmumus par atlīdzības noteikšanu. Tādēļ, ņemot vērā privātpersonu tiesību ievērošanas principu, ir noskaidrojama pieteicēju griba nodot tiesas kontrolei konkrētus pašvaldības lēmumus par mēnešalgas aprēķinu.

Vienlaikus Senāts norāda, ka šādiem prasījumiem pēc analogijas var būt piemērojamas darba tiesību normas par noilgumu, ciktāl tas atbilst attiecīgo tiesisko attiecību raksturam.

[12] Ņemot vērā minēto, pārsūdzētais tiesneša lēmums ir atceļams un jautājums par pieteikuma virzību ir nododams jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.¹panta pirmās daļas 1.punktu, 323.panta pirmās daļas 2.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2025.gada 28.novembra lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt /Persona A/, /Persona B/, /Persona C/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona F/, /Persona G/, /Persona I/ un /Persona J/ pieteikumu, un jautājumu par /Persona A/, /Persona B/, /Persona C/, /Persona D/, /Persona E/, /Persona F/, /Persona G/, /Persona I/ un /Persona J/ pieteikuma virzību nodot jaunai izskatīšanai Administratīvajā rajona tiesā;

atmaksāt /Persona A/ par blakus sūdzību samaksāto drošības naudu 15euro.

Lēmums nav pārsūdzams.

L. Konošonoka J. Pleps R. Vīduša